

LAWYER

The Business Magazine • Ιούνιος 2021

TIMH: 11,00 €
ISSN: 2732-6152

012

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ

Founder and Senior Partner /
Attorney-at-Law, THEO V. SIOUFAS
& CO LAW OFFICES

Ο νέος εργασιακός νόμος_σελ. 18

Πανδημία και μέτρα
στήριξης των τραπεζών_σελ. 36

Οι νέες δεξιότητες
του επιτυχημένου δικηγόρου
_σελ. 48

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

04

Editorial

08

Cover Story:

Θεόδωρος Σιούφας, *Founder and Senior Partner / Attorney-at-Law, THEO V. SIOUFAS & CO LAW OFFICES*

23

In the Spotlight:

Λιάνα Κοσμάτου, *Δικηγόρος/Εταίρος της δικηγορικής εταιρείας Παπακωστόπουλος-Γρηγοριάδου και Συνεργάτες Δικηγορική εταιρεία (CPA Law), Ανεξάρτητο μέλος του νομικού και φορολογικού δικτύου της KPMG*

36

In the Spotlight:

Τα μέτρα στήριξης των τραπεζών κατά τη διάρκεια της πανδημίας και η επιστροφή στην κανονικότητα

48

In the Spotlight:

Το νομικό επάγγελμα στη σύγχρονη αγορά εργασίας: Οι νέες δεξιότητες του επιτυχημένου δικηγόρου

70

Opinions:

Έλσα Παπαδοπούλου, *Νομική Σύμβουλος, Υποψήφια Διδάκτωρ σε θέματα Ηθικής και Τεχνητής Νοημοσύνης στον Τομέα της Υγείας, Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Ιονίου*
Βαγγέλης Λυμπουρίδης, *Ιδρυτής και CEO, Enosis / Αναπληρωτής Καθηγητής στη Σχολή Επιστήμης Υπολογιστών, Πανεπιστήμιο Νοτίου Καλιφόρνιας, Λος Άντζελες*

06

News & Updates

14

Back Cover Story:

Λεωνίδας Χριστόπουλος, *Γενικός Γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών*

26

In the Spotlight:

Σταύρος Ανδριόπουλος, *Εντεταλμένος Εταίρος, KLC Law Firm*

39

In the Spotlight:

Δημήτρης Εμβλωμένος, *Δικηγόρος LL.M., Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής του Υπ. Δικαιοσύνης & του Centre of Effective Dispute Resolution (CEDR) Λονδίνου, HB, Αναπλ. Διευθύνων Εταίρος, Δικηγορική Εταιρία Μπαχάς, Γραμματίδης & Συνεταίροι*
Μαρία Τρανούδη, *Δικηγόρος LL.M., Senior Associate, Δικηγορική Εταιρία Μπαχάς, Γραμματίδης & Συνεταίροι*

56

1 χρόνος LAWYER: Σημείο αναφοράς για τον σύγχρονο δικηγόρο

76

Opinions:

Βασίλειος Δημητρούκας, *Δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω, LL.M MICS*

79

Opinions:

Μαρία Γ. Σινανίδου, *Int. IP LL.M. Certified Mediation Advocate, Δικηγόρος*

96

World Report

18

In the Spotlight:

Ο νέος εργασιακός νόμος και οι αλλαγές που φέρνει στις εργασιακές σχέσεις

31

In the Spotlight:

Μπέττυ Σμυρνιού, *Senior Associate, Δικηγορική Εταιρία Μπαχάς, Γραμματίδης & Συνεταίροι*

41

In the Spotlight:

Ιωάννης Ψωμάς, *Managing Partner, G+P LAW*

45

In the Spotlight:

Νικόλας Κατσαρός, *Εταίρος, Parapolitis & Parapolitis*

51

In the Spotlight:

Δρ. Έλενα Κολτσάκη, *Δικηγόρος-Διαμεσολαβήτρια, Ακαδημαϊκή Διευθύντρια MSc Business for Lawyers, Adjunct Professor στο Alba Graduate Business School, The American College of Greece*

82

Industry Focus:

Χαρά Δ. Ζέρβα, *DEA, Νομική Σύμβουλος, Προϊσταμένη Νομικής Υπηρεσίας, Enterprise Greece*

88

Lawyer Events: 6th Data Privacy & Protection Conference

LAWYER

The Business Magazine

www.lawyermagazine.gr

EDITOR IN CHIEF

ATTORNEY AT LAW LL.M

Αλεξάνδρα Βαρλά

avarla@boussias.com

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ / ΣΥΝΤΑΚΤΡΙΑ

Αλεξιάννα Τσότσου

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣ

Λυδία Βενέρη

ACCOUNT MANAGER

Λήδα Πλατή

lpлати@boussias.com

ΥΠΟΔΟΧΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Ρούλη Σαμίου

rsamiou@boussias.com

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Νατάσσα Θεοδοσίου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ

Θωμάς Αρσένης

IMAGE BANK

Adobe Stock

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Ρίτα Κανδάκη

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Λέττια Γκύζη,
Δημήτρης Φαραός,
Θανάσης Μουζίκος

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Δήμητρα Σπανού

ΕΚΤΥΠΩΣΗ/ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ

Pressious Arvanitidis

ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ/ΕΝΘΕΣΗ/ΕΠΙΚΟΛΛΗΣΗ

Presstime

ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

Κωσταντίνος Χασιώτης,
Αλέξης Σουλιάτης,
Λίνα Γκολομάζου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ (ΕΤΗΣΙΕΣ)

Εταιρειών: €121

Ιδιωτών: €99

Φοιτητών: €77

Κύπρου-Εξωτερικού: €132

BOUSSIAS

ΕΚΔΟΤΗΣ

Μιχάλης Κ. Μπούσιας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Κατερίνα Πολυμερίδου

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Νένα Γιαννακίδου

CREATIVE DIRECTOR

Γιώργος Τριχιάς

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

BOUSSIAS ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Ε.Π.Ε.

Κλεισθένους 338,

Τ.Κ. 153 44, Γέρακας

Τ.: 210 661 7777

Website: www.boussias.com

Κωδικός ΕΛΤΑ 210177

ISSN 2732-6152

Η Τεχνητή Νοημοσύνη στην «Υπηρεσία» της Σύγχρονης Τραπεζικής

1. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του τραπεζικού συστήματος, που είχε ήδη δρομολογηθεί ως απαραίτητος, εξελίχθηκε ραγδαία με την εμφάνιση της πανδημίας του Covid-19. Μέσα σε -κατ' ανάγκη- σύντομο χρονικό διάστημα, οι τράπεζες υιοθέτησαν νέες τεχνολογίες και ευέλικτες εφαρμογές και προσαρμόστηκαν σε ένα καινούργιο περιβάλλον αλλάζοντας δραστικά την παραδοσιακή τραπεζική πρακτική.

Η αυξημένη χρήση εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης «[...] σε διαδικασίες αλληλεπίδρασης με πελάτες μέσω chatbots (π.χ. αναγνώριση φυσικής γλώσσας), δημιουργία προσωποποιημένων χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών βασιζόμενων στο προφίλ του κάθε πελάτη...» (Ομιλία Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γ. Στουρνάρα στο Ινστιτούτο για το Δίκαιο Προστασίας της Ιδιωτικότητας, των Προσωπικών Δεδομένων και την Τεχνολογία του European Public Law Organization, 2020) δίνει νέα διάσταση στις τραπεζικές υπηρεσίες. Θέτει δηλαδή τα θεμέλια για μια νέα γενιά τραπεζικών υπηρεσιών, όπου πρωταρχικό ρόλο θα έχει η βελτίωση της εμπειρίας του πελάτη μέσα από εξατομικευμένες και ασφαλείς υπηρεσίες προς αυτόν.

Συγχρόνως, η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης είναι αναμφίβολα επωφελής και για το ίδιο το τραπεζικό σύστημα αφού, μέσω αυτής, επιτυγχάνεται:

- η ενδυνάμωση της σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ τράπεζας - πελάτη,
- η μείωση του κόστους των τραπεζικών υπηρεσιών, η απλοποίηση χρονοβόρων, μέχρι πρότινος, διαδικασιών και συνακόλουθα η αύξηση των εσόδων τους και
- η επίτευξη μεγαλύτερης ασφάλειας στις τραπεζικές συναλλαγές μέσω πρόληψης της απάτης (που αποτελεί βέβαια έναν διαρκή πόλεμο λόγω των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων).

**Δημήτρης
Εμβάλωμένος**

Δικηγόρος LL.M.,
Διαπιστευμένος
Διαμεσολαβητής του
Υπ. Δικαιοσύνης
& του Centre of
Effective Dispute
Resolution (CEDR)
Λονδίνο, Η.Β.,
Αναπλ. Διευθύνων
Εταίρος

**Μαρία
Τρανούδη**

Δικηγόρος LL.M.,
Senior
Associate

2. Όμως, όπως σε κάθε νέα τεχνολογία, έτσι και στην περίπτωση αυτή εκφράζονται γενικότερα ανησυχίες σχετικά με την αυξημένη πολυπλοκότητα των εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης αλλά και επιφυλάξεις ως προς τη νέα σχετική τεχνολογία. Στην Εκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (COM 19.02.2020) σχετικά με τις επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης, του δικτύου των πραγμάτων και της ρομποτικής

στην ασφάλεια και την ευθύνη χαρακτηριστικά αναφέρεται: «Οι τεράστιοι όγκοι χρησιμοποιούμενων δεδομένων, η εξάρτηση από αλγορίθμους και η αδιαφάνεια της λήψης αποφάσεων της τεχνητής νοημοσύνης καθιστούν δυσχερέστερη την πρόβλεψη της συμπεριφοράς των προϊόντων που διαθέτουν δυνατότητες τεχνητής νοημοσύνης και την κατανόηση των πιθανών αιτιών τυχόν ζημίας. Τέλος, η συνδεσιμότητα και ο ανοικτός χαρακτήρας μπορούν επίσης να εκθέσουν τα προϊόντα τεχνητής νοημοσύνης [...] σε κυβερνοαπειλές».

Ειδικά ως προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι γενικότερες αυτές ανησυχίες δύνανται να μετριασθούν εφόσον αυτά, σωρευτικά:

- α) αξιοποιήσουν τις κατευθυντήριες γραμμές δεοντολογίας για αξιόπιστη τεχνητή νοημοσύνη που δημοσίευσε η ΕΕ (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3988569-0434-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/>),
- β) επενδύσουν στην κατάλληλη εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού που τα στελεχώνει και
- γ) δημιουργήσουν δικλίδες ασφαλείας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που χρησιμοποιούνται από τις εν λόγω εφαρμογές.

Συνεπώς, το θέμα παραμένει προφανώς υπό εξέλιξη και θα συνεχίσει έτσι όσο η τεχνολογία δημιουργεί νέες δυνατότητες και ανάγκες προσαρμογής. ■

Ο ΕΝΤ-Ι

BAHAS, GRAMATIDIS
& PARTNERS LLP

Μπαχάς, Γραματίδης & Συνεταίροι, Δικηγορική Εταιρεία
Bahas, Gramatidis & Partners (BGP), Law Firm
Δημήτρης Εμβάλωμένος: d.emvalomenos@bahagram.com
Μαρία Τρανούδη: m.tranoudi@bahagram.com
Τ: +30 210 331 8170 F: +30 210 331 8171
W: www.bahagram.com

- > Πώς κρίνετε τα μέτρα στήριξης στο τραπεζικό σύστημα; Θεωρείτε ότι τα οφέλη από την παροχή ρευστότητας υπερτερούν των κινδύνων από την ευελιξία και την χαλάρωση της εποπτείας στις τράπεζες;

Η υγειονομική κρίση Covid-19 διατάραξε σημαντικά, μεταξύ άλλων, τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Προέκυψε συνεπώς η ανάγκη λήψης κατεπειγόντων μέτρων (δημοσιονομικών, νομισματικών και εποπτικών) από τις αρμόδιες αρχές, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ευρωζώνης, για την άμεση στήριξη του τραπεζικού συστήματος και κατ' επέκταση της οικονομίας των κρατών-μελών και συνολικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να μετριασθεί ο αρνητικός αντίκτυπος από την πανδημία.

Τα μέτρα που ελήφθησαν για τις τράπεζες από το ευρώ-σύστημα -ενδεικτικά, η προσωρινή χρήση αποθεματικών ρευστότητας και κεφαλαίου, η λειτουργία πολύ κάτω από τα απαιτούμενα επίπεδα του Πυλώνα 2 (P2G)- και τις εθνικές αρχές (όπως η μείωση μακρο-προληπτικών απαιτήσεων για αποθεματικά κεφαλαίου) συνέβαλαν καθοριστικά στην ενίσχυσή τους και δη στη μεγιστοποίηση της δανειοδοτικής ικανότητας των τραπεζών, ώστε οι τελευταίες να μπορέσουν να διαδραματίσουν τον ρόλο τους στην αντιμετώπιση της κρίσης Covid-19.

Τα οφέλη από την παροχή ρευστότητας σαφώς υπερτερούν των κινδύνων από την ευελιξία και την χαλάρωση της εποπτείας στις τράπεζες. Μέσω της έκτακτης αυτής παροχής ρευστότητας και τουλάχιστον προς το παρόν, διατηρήθηκε η χρηματοδοτική δραστηριότητα των τραπεζών, ενδυναμώθηκε η πραγματική οικονομία και αντισταθμίσθηκαν αποτελεσματικά οι αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης. Οι τράπεζες, υπό τις τρέχουσες περιστάσεις, κατόρθωσαν να απορροφήσουν τις πρόσθετες ζημιές που δημιουργήσε η πανδημία ενισχύοντας μάλιστα την παροχή χρηματοδότησης προς επιχειρήσεις και ιδιώτες (νοικοκυριά) που επλήγησαν περισσότερο και έχουν αυξημένες ανάγκες σε κεφάλαια.

- > Ποια εποπτικά μέτρα πρέπει να ληφθούν, ώστε να γίνει ομαλά η μετάβαση στην κανονικότητα;

Για το άμεσο μέλλον και με στόχο την κατά το δυνατό ομαλή μετάβαση στην κανονικότητα θεωρούμε πως δεν θα ήταν σκόπιμο να ληφθούν νέα εποπτικά μέτρα και, κατ' αρχήν θα πρέπει να διατηρηθούν τα υφιστάμενα. Εν συνεχεία, προκειμένου να αποφευχθεί τυχόν κίνδυνος ακραίων επιδράσεων (cliff effects), θα πρέπει να υπάρξει σταδιακή άρση των έκτακτα ληφθέντων μέτρων σε συνδυασμό με την εξέλιξη των οικονομικών συνθηκών. Ειδικότερα, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να διατηρήσουν την ίδια ευελιξία που επέδειξαν κατά την περίοδο της πανδημίας, κυρίως όσον αφορά τον εποπτικό χειρισμό των πιστούχων που βρίσκονται σε καθεστώς αναστολής πληρωμών τόκων ή/και κεφαλαίου (moratoria) αλλά και τη δυνατότητα χρήσης από τις τράπεζες των κεφαλαιακών περιθωρίων μέχρι τα όρια της κεφαλαιακής απαίτησης του Πυλώνα 2, προκειμένου να διατηρήσουν απρόσκοπτη την παροχή ρευστότητας στην πραγματική οικονομία.

Με την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών στη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης δεδομένη είναι και η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που θα κάνουν την εμφάνισή τους με επίταση μετά την άρση των κρατικών μέτρων στήριξης.

Καθίσταται συνεπώς πρόδηλο ότι θα πρέπει να συνεχίσουν οι Τράπεζες να παράσχουν τη δυνατότητα ρυθμίσεων αναστολής των πληρωμών των δανείων των οφειλετών που έχουν πληγεί σημαντικά από τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας.

Δημήτρης Εμβολωμένος

Δικηγόρος LL.M.,
Διαπιστευμένος
Διαμεσολαβητής του
Υπ. Δικαιοσύνης
& του Centre of
Effective Dispute
Resolution
(CEDR) του
Λονδίνου, Αναπλ.
Διευθύνων Εταίρος
στη Δικηγορική
Εταιρία Μπαχάς,
Γραμματίδης &
Συνεταίροι

Μαρία Τρανούδη

Δικηγόρος LL.M.,
Senior Associate
στη Δικηγορική
Εταιρία Μπαχάς,
Γραμματίδης &
Συνεταίροι